הלכות בורר — חלק ב׳

Hilchos Borer II

Sentence-by-sentence Hebrew and English

Each short Hebrew passage is followed immediately by its English meaning. Hebrew wording is lightly edited and abbreviations are expanded for readability. In the second section, the Hebrew is translated from the original Yiddish. The two sections remain separate, including their differing opinions. Detailed source citations remain in the original booklet.

Terms: Borer = separating or selecting; **muktzeh** = subject to Shabbos handling restrictions; **poskim** = halachic authorities. “Immediately before eating” and “immediately before the meal” follow the wording of the source.

כלים המיוחדים לברירה

Utensils made for separating

Hebrew section · original p. 2

001 הבורר בכלי שמיוחד לברירה עובר באיסור בורר מן התורה, אפילו בורר אוכל מתוך פסולת כדי לאכול לאלתר.

Using a utensil made for separating is a Torah violation of borer, even when taking the wanted food from the unwanted material for immediate eating.

002 מסננת: חייבים על השימוש בה בשבת משום בורר.

Strainer: Using it to separate on Shabbos is a Torah violation of borer.

003 מקלף המיוחד לקילוף פירות וירקות: השימוש בו אסור מן התורה.

Peeler: Using a utensil made for peeling fruit or vegetables is prohibited by Torah law, according to the authorities cited in the booklet.

004 מוציא גרעינים: כלי המיוחד להוציא גרעינים מפירות, חייבים עליו מן התורה.

Fruit pitter: Using a tool made to remove pits is a Torah violation.

005 שקי תה: לכמה פוסקים דינם כמסננת, ויש בהם איסור בורר בכלי מן התורה.

Tea bags: Some poskim treat a tea bag as a strainer. Draining tea through it is then a Torah violation of borer with a utensil.

006 הרוצה להוציא שק תה, יוציאו בכף עם חלק ממשקה התה.

To remove the tea bag, lift it out with a spoon together with some of the tea.

007 כף עם נקבים: כשמשתמשים בה להוציא רק חתיכות בשר ממרק, או ירקות מסלט, הרי היא כלי המיוחד לברירה.

Slotted spoon: When used to lift out only the meat from soup, or vegetables from salad while leaving the liquid behind, it acts as a utensil made for separating.

008 כשמעביר חתיכות מקדירה לקדירה או מצלחת לצלחת, ואינו מקפיד על הרוטב, מותר.

If transferring pieces between pots or plates without caring whether liquid comes along, it is permitted.

009 אבל כשמעביר חתיכות לצלחת ואינו רוצה ברוטב, אסור מן התורה.

If transferring the pieces to a plate specifically without the liquid, it is prohibited by Torah law.

כלים המסייעים לברירה

Utensils that help separate

Hebrew section · original p. 2

010 אסור לברור בכלי שעוזר לברירה, אף שאינו מיוחד לברירה.

One may not use a utensil to help separate, even if the utensil was not made specifically for that purpose.

011 מזלג: אסור מדרבנן להוציא אטריות מן המרק על ידי מזלג בדרך ברירה.

Fork: Using a fork to separate noodles from soup is prohibited by rabbinic law.

012 כף או צלחת: אסור להחזיק כלי אצל דופן הקדירה כדי להפריד את המרק מן החתיכות.

Spoon or plate: Do not hold it against the side of a pot to separate the broth from the solid food.

013 קומקום עם מסננת בפיו: הפוסקים מסתפקים אם הוא כלי המיוחד לברירה או שנחשב כבורר בידו.

Teapot with a strainer in its spout: The poskim discuss whether this counts as separating with a special utensil or as separating by hand.

014 כל זמן שהמים למעלה מן העלים, מותר למזוג; אבל לא ינענע את הכלי.

While the liquid is above the leaves, one may pour it. Do not shake the pot to extract more liquid through the leaves.

015 קנקן עם מעצור לקרח: כשהקרח נעשה חתיכות קטנות, אין להשתמש במעצור כדי למנוע את יציאתן.

Ice pitcher: When the ice has broken into small pieces, do not use the pitcher's barrier to hold them back while pouring.

016 יניח את הקרח בכלי נפרד.

Keep the ice in a separate container instead.

אבוקדו ואבטיח

Avocado and watermelon

Hebrew section · original p. 3

017 אבוקדו: מותר להוציא את הגרעין כדי להגיע לכל הפרי, וכן מותר לקלפו; והכול סמוך לאכילה.

Avocado: One may remove the pit to reach the flesh and may peel the avocado. Do this immediately before eating.

018 משום טוחן, יחתוך את האבוקדו לחתיכות גדולות מעט מן הרגיל.

Because of the melachah of grinding, cut avocado into pieces slightly larger than usual.

019 אם האבוקדו רך מאוד, עד שכשנוטלים חלק ממנו אין השאר נגרר אחריו, מותר לרסקו בכף או במזלג.

If the avocado is so soft that taking one portion does not pull the rest along, it may be mashed with a spoon or fork.

020 אבטיח: מותר להסיר את הקליפה; לכתחילה ימשוך את הפרי מן הקליפה, כגון בפרוסה.

Watermelon: One may remove the rind. Preferably, take the flesh away from the rind, working with a slice.

021 גרעיני אבטיח: אם יכול, יכניס את החתיכה לפיו ויפלוט את הגרעינים.

Watermelon seeds: If possible, eat the piece and spit out the seeds.

022 אפשר גם לנער את הגרעינים מן החתיכה סמוך לאכילה.

One may also shake the seeds out of the piece immediately before eating.

023 אם קשה לו, או שנותן לתינוק, מותר להוציא את הגרעינים על ידי כלי.

If this is difficult, or the watermelon is being prepared for a young child, the seeds may be removed with a utensil.

אגוזים ופירות עם גרעינים

Nuts and fruit pits

Hebrew section · original p. 3

024 אגוזים: לדעת הרבה פוסקים, אסור להסיר את הקליפה הקשה אפילו בשעת אכילה, משום מלאכת דש.

Nuts: Many poskim prohibit removing the hard shell even while eating, because this comes under the melachah of threshing.

025 הטעם: בזמננו רוב האגוזים מגיעים לבית כשהם כבר מקולפים.

Their reason is that nowadays most nuts reach the home already shelled.

026 בפסח יש מקום לדון להתיר, כי אז האגוזים מגיעים לקונים יהודים גם בקליפתם.

The booklet raises a possible allowance on Pesach, when nuts are also sold to Jewish buyers in their shells.

027 קליפות אגוזים אסורות בטלטול משום מוקצה.

Nutshells are muktzeh and may not be handled.

028 אגס ותפוח: מותר לקלף לפני האכילה; ויש מתירים גם שלא סמוך לאכילה.

Pears and apples: They may be peeled immediately before eating. Some poskim permit peeling them earlier as well.

029 את הגרעינים יוציא סמוך לאכילה, ולא בכלי המיוחד לכך.

Remove the seeds immediately before eating, without a tool made specifically for removing them.

030 לדעת כמה פוסקים, הגרעינים אסורים בטלטול משום מוקצה.

Some poskim regard the removed seeds as muktzeh.

031 את העוקץ יסיר סמוך לסעודה, וימשוך את הפרי מן העוקץ.

Detach the stem immediately before the meal, pulling the fruit away from the stem.

032 משמש: יאחז בגרעין וימשוך את הפרי ממנו. הגרעין מוקצה.

Apricot: Hold the pit and pull the fruit away. The pit is muktzeh.

033 ביצים: יקלוף סמוך לאכילה.

Eggs: Peel immediately before eating.

034 בננה: יקלוף סמוך לאכילה, ולא יתלוש מן האשכול אלא סמוך לסעודה.

Banana: Peel immediately before eating. Detach it from the bunch only immediately before the meal.

035 בצל: מותר לקלף רק סמוך לסעודה.

Onion: Peel only immediately before the meal.

גזר, אשכולית, זיתים וחסה

Carrots, grapefruit, olives, and lettuce

Hebrew section · original p. 4

036 גזר: יקלוף רק סמוך לסעודה, ולא במקלף, אפילו בשעת האכילה.

Carrot: Peel only immediately before the meal. Do not use a peeler, even while eating.

037 אשכולית: יקלוף לפני האכילה.

Grapefruit: Peel immediately before eating.

038 בקליפה הלבנה, יש מתירים להסירה גם שלא סמוך לאכילה, כאשר רוב בני אדם אוכלים אותה.

White pith: Some permit removing it earlier as well, when it is the kind most people eat.

039 את החוטים הלבנים מותר להוציא רק סמוך לאכילה.

White strings: Remove them only immediately before eating.

040 זיתים: יכניס את הפרי לפיו ויפלוט את הגרעין, או יחתוך וימשוך את הפרי מן הגרעין.

Olives: Eat the olive and spit out the pit, or cut the flesh and pull it away from the pit.

041 גרעיני הזיתים אסורים בטלטול משום מוקצה.

Olive pits are muktzeh.

042 חסה: אם העלים תלושים, ייקח את הטובים מבין המעופשים סמוך לאכילה.

Lettuce: If the leaves are detached, take the good leaves from among the spoiled ones immediately before eating.

043 אם העלים עדיין מחוברים, והמעופשים מבחוץ, מותר להסיר את הרעים כדי להגיע לטובים.

If the leaves are still attached and the spoiled leaves are on the outside, remove the spoiled ones to reach the good leaves.

044 עגבניות: מותר לקלף סמוך לאכילה בלי מקלף; ויש מתירים גם שלא סמוך לאכילה.

Tomatoes: They may be peeled immediately before eating without a peeler. Some permit peeling them earlier as well.

נוזלים ולכלוך

Liquids and dirt

Hebrew section · original p. 4

045 טונה: אין לשפוך ממנה את המים או השמן שאינו רוצה, כי זו הוצאת פסולת מתוך אוכל.

Tuna: Do not drain off unwanted water or oil. That removes the unwanted part from the food.

046 מותר לשפוך את הנוזל יחד עם קצת מן המאכל.

One may pour off the liquid together with some of the food.

047 אם רוצה להשאיר חלק מן הנוזל, מותר להוציא מעט מן העודף, אך לא בעזרת מכסה הכלי.

If some liquid is wanted, a little of the excess may be removed. Do not use the lid to help drain it.

048 לכלוך שעל הקליפה: מותר להסירו עם הקליפה סמוך לאכילה.

Dirt on a peel: Remove it together with the peel immediately before eating.

049 לכלוך שאינו דבוק: מותר לנער את המאכל או לשפשפו כדי להסיר את הלכלוך.

Loose dirt: One may shake or rub the food to remove it.

050 לכלוך הדבוק בביצים, בבשר, בשקדים או בפירות: לדעת רוב הפוסקים מותר לנקותו, אפילו בשטיפה במים.

Attached dirt on eggs, meat, almonds, or fruit: Most poskim cited in the booklet permit cleaning it off, even by rinsing with water.

051 ויש אוסרים להסיר או לנקות לכלוך הדבוק למאכל או לפרי.

Other poskim prohibit removing dirt that is attached to the food or fruit.

052 פירות שרגילים לאכול בלי לנקותם, מותר לשטוף במי הברז גם שלא סמוך לאכילה.

Fruit commonly eaten without washing may be rinsed under the tap even when it will not be eaten immediately.

053 לבן: הוצאת הנוזל ממנו דינה כמו בטונה.

Leben: Removing the separated liquid follows the same rules as draining tuna.

מלפפון, מצה ותפוז

Cucumber, matzah, and orange

Hebrew section · original p. 5

054 מלפפון: מותר לקלף סמוך לאכילה בלי מקלף; ויש מתירים גם שלא סמוך לאכילה.

Cucumber: Peel immediately before eating without a peeler. Some permit peeling earlier as well.

055 מצה כפולה: מותר להסיר את מקום הכפל סמוך לאכילה, כדין קליפת פרי.

Folded matzah: Remove the folded section immediately before eating, as one removes a fruit peel.

056 אם נוטל עמו גם קצת מן המצה, מותר גם שלא סמוך לאכילה.

If taking some of the surrounding matzah along with the fold, it may be removed earlier as well.

057 תפוז: יקלוף רק לפני האכילה.

Orange: Peel only immediately before eating.

058 בקליפה הלבנה יש מתירים להסירה בכל זמן, כאשר רוב בני אדם אוכלים אותה.

Some permit removing the white pith at any time when it is the kind most people eat.

059 את החוטים הלבנים שבתפוז מותר להוציא רק סמוך לאכילה.

Remove the white strings only immediately before eating.

מרק, מדבקות ועוגה

Soup, stickers, and cake

Hebrew section · original p. 5

060 מרק: אין להוציא ממנו מים או שומן שאינו רוצה, אלא אם שופך עמם קצת מן המאכל.

Soup: Do not remove unwanted liquid or fat unless some of the food comes out with it.

061 אם רוצה בחלק מן הנוזל או השומן, מותר להוציא מעט מן העודף, אך לא בעזרת המכסה.

If some of the liquid or fat is wanted, a little excess may be removed. Do not use the lid to help separate it.

062 מדבקה שעל לחם או מאפה: מותר להסירה סמוך לאכילה, כדין קליפה.

Sticker on bread or baked goods: Remove it immediately before eating, as one removes a peel.

063 אם חושש שיקרע את האותיות, יסיר את המדבקה עם קצת מן המאכל.

If removing the sticker may tear its letters, take it off together with some of the food beneath it.

064 עוגה עם קרם: לא יסיר את כל הקרם, אלא ישאיר קצת או ייקח עמו קצת מן העוגה.

Cake with cream: Do not remove all the cream. Leave some behind, or remove some cake along with it.

עור, ענבים ועצמות

Skin, grapes, and bones

Hebrew section · original pp. 5-6

065 עור עוף: מותר להסירו סמוך לסעודה; אין צורך להוציא את הבשר מן העור.

Poultry skin: Remove it immediately before the meal. It is not necessary to pull the meat away from the skin.

066 נוצות קטנות שעל העור: אסור להסירן אפילו בשעת האכילה, משום גוזז; יסיר את כל העור יחד.

Small feathers on the skin: Do not pluck them out, even while eating, because of gozez. Remove the skin with the feathers still attached.

067 עור דגים: כשהעור מלמטה או מונח בצד, כתוב כאן שאסור להסירו משום פסולת מתוך אוכל.

Fish skin: This Hebrew section states that when the skin is underneath or at the side, removing it is taking the unwanted part from the food. The Yiddish section below gives a different distinction; both are retained here.

068 חתיכת גזר שעל הדג: מותר להסירה אפילו אם אינו אוהב את טעמה.

Carrot slice on fish: It may be removed even if one dislikes its taste.

069 ענבים: יסיר מן האשכול רק לפני האכילה, וייקח רק את הטובים.

Grapes: Remove them from the bunch only immediately before eating. Select the good grapes.

070 לאחר מכן הענפים מוקצה.

The discarded stems then become muktzeh.

071 עוקצי הענבים: יסיר רק סמוך לסעודה, וימשוך את הענב מן העוקץ.

Small grape stems: Remove immediately before the meal, pulling the grape away from its stem.

072 עצמות גדולות: ימשוך את הבשר או הדג מן העצמות; לכתחילה לא יוציא את העצמות מן האוכל.

Large bones: Pull the meat or fish away from the bones. Preferably, do not pull the bones out of the food.

073 אם יש על העצמות קצת אוכל, מותר להוציאן גם שלא סמוך לאכילה.

If some food remains on the bones, they may be removed even when not immediately before eating.

074 ויש אומרים שההיתר הוא דווקא כשיאכל אחר כך את האוכל שעל העצמות.

Some permit this only if the food remaining on the bones will be eaten afterward.

075 עצמות קטנות: אם יכול, יכניס את האוכל לפיו ויפלוט את העצמות.

Small bones: If possible, eat the food and spit out the bones.

076 אם קשה לו, או שמכין לתינוק, מותר להוציאן מיד לפני הסעודה.

If this is difficult, or the food is for a young child, the bones may be removed immediately before the meal.

פרי רקוב, נקניק וגרעינים

Spoiled fruit, hot dogs, and seeds

Hebrew section · original p. 6

077 פרי רקוב בין פירות: אף שחושש שיקלקל את האחרים, לא יוציא אותו; יוציא את הפירות האחרים ממנו.

Spoiled fruit among good fruit: Even to prevent the others from spoiling, do not pick out the bad fruit. Take the good fruit away from it.

078 נקניק בעטיפת פלסטיק: יסיר את העטיפה כדין קליפה, סמוך לסעודה.

Hot dog in a plastic casing: Remove the casing like a peel, immediately before the meal.

079 גרעיני חמנייה: מותר לקלפם רק בשעת האכילה; בדרך כלל אינם מקולפים לפני שמגיעים לבית.

Sunflower seeds: Shell them only while eating. The booklet notes that they generally reach the home unshelled.

080 הקליפות אסורות בטלטול משום מוקצה.

The shells are muktzeh.

081 אפרסק ושזיף: ימשוך או יחתוך את הפרי מן הגרעין. הגרעינים מוקצה.

Peach and plum: Pull or cut the fruit away from the pit. The pits are muktzeh.

082 צנון: יקלוף רק סמוך לאכילה; ויש מתירים גם שלא סמוך לאכילה.

Radish: Peel only immediately before eating. Some permit peeling earlier as well.

083 קליפות בין אגוזים: לא יוציא אפילו קליפה אחת, אלא את האגוזים מבין הקליפות, אף שזו טרחה גדולה יותר.

Shells mixed with nuts: Do not pick out even one shell. Take the nuts from among the shells, even if this takes more effort.

084 קליפות האגוזים מוקצה גם ביום טוב.

Nutshells are muktzeh on Yom Tov as well.

עטיפות, מלון ורימון

Wrappers, cantaloupe, and pomegranate

Hebrew section · original p. 6

085 עטיפה הדבוקה לממתק: יש מתירים להסירה רק סמוך לאכילה, כדין קליפה; ויש מתירים בכל זמן.

Wrapper stuck to candy: Some permit removing it only immediately before eating, like a peel. Others permit it earlier as well.

086 עטיפה רפויה: מותר להסירה גם לצורך אכילה מאוחרת.

Loose wrapper: It may be removed even for eating later.

087 אין להסיר עטיפות מכמה ממתקים יחד, אפילו הן רפויות, אלא סמוך לאכילה.

Do not unwrap several candies together, even with loose wrappers, unless they will be eaten immediately.

088 מלון: מותר לחתוך את הקליפה; לכתחילה ימשוך את הפרי מן הקליפה, כגון בפרוסה.

Cantaloupe: One may cut away the rind. Preferably, take the flesh away from the rind, working with a slice.

089 מותר לשפוך את הגרעינים שנופלים בקלות, ואחר כך להסיר ביד את הנשארים; הכול סמוך לאכילה.

Pour out the seeds that fall out easily, then remove the remaining seeds by hand. Do this immediately before eating.

090 רימון: יוציא את הגרעינים סמוך לאכילה.

Pomegranate: Remove the seeds immediately before eating.

חלק מקולקל ותולעים

Spoiled portions and worms

Hebrew section · original pp. 6-7

091 ריקבון בתוך פרי: מותר לחתכו עם קצת מן הפרי הטוב, גם שלא סמוך לאכילה.

Spoiled part of a fruit: Cut it away together with some good fruit. This is permitted even when not immediately before eating.

092 ויש אומרים שיאכל אחר כך את האוכל הטוב שהוסר עמו.

Some require that the good fruit removed with it be eaten afterward.

093 אפשר לחתוך במקום הריקבון, ואז למשוך ולהסיר את הפרי הטוב ממנו.

Alternatively, cut at the spoiled area and then pull the good fruit away from it.

094 החותך את הריקבון כרגיל סמוך לאכילה, יש לו על מי לסמוך.

Someone who cuts out the spoiled part in the usual way immediately before eating has halachic authorities to rely on.

095 שוקולד עם אגוז: אם האגוז מקולקל או שאינו רוצה בו, מותר להוציאו רק סמוך לאכילה.

Chocolate with a nut: If the nut is spoiled or unwanted, remove it only immediately before eating.

096 תולעים חיות: לא ישטפן במים, כדי שלא יהרגן.

Live worms: Do not rinse them away with water, since this may kill them.

097 אם הן מבחוץ, מותר להסירן בידיים, וייזהר שלא להורגן.

If they are on the outside, remove them by hand without killing them.

098 אם הן מבפנים, מותר להוציאן בידיים רק סמוך לסעודה.

If they are inside the fruit, remove them by hand only immediately before the meal.

099 תמרים: ימשוך את הפרי מן הגרעין.

Dates: Pull the fruit away from the pit.

100 אסור להסיר תמרים מן האשכול בשבת, אפילו בשעת אכילה, משום מלאכת דש.

Do not detach dates from their stalk on Shabbos, even while eating. This comes under threshing.

101 תפוחי אדמה: מותר לקלף לפני האכילה; ויש מתירים גם שלא סמוך לאכילה.

Potatoes: Peel immediately before eating. Some permit peeling earlier as well.

PART II · THE YIDDISH SECTION

The Hebrew passages in this part are translations of the original Yiddish, followed by clear English. Repeated topics are retained so that the two original sections can be read separately.

כלים ובירה בדרך אכילה

Utensils and the normal way of eating

Yiddish section rendered in Hebrew · original pp. 7-9

102 כלי המיוחד לבירה, כגון מסננת, מקלף או מוציא גרעינים, אסור לשימוש זה מן התורה.

A strainer, peeler, or pitter is made for separating. Using it for this purpose is prohibited by Torah law.

103 שק תה: לדעת כמה פוסקים יוציאו בכף עם קצת תה, ולא יניח לו לטפטף.

Tea bag: According to some poskim, lift it out with a spoon together with some tea, without letting it drip.

104 כף מחוררת: אסור להשתמש בה כדי להוציא אוכל בלי הנוזל.

Slotted spoon: Do not use it to take the food without the liquid.

105 אם מעביר מכלי לכלי ואינו מתכוון לסנן את הנוזל, יש מתירים ויש אוסרים מן התורה.

When transferring food between vessels without intending to drain it, some permit using the slotted spoon. Others prohibit it by Torah law.

106 אם בכוונתו להשאיר את המרק, הרי זה בורר בכלי המיוחד לבירה, ואסור מן התורה.

If the purpose is to leave the broth behind, this is separating with a special utensil and is prohibited by Torah law.

107 גם כלי שאינו מיוחד לבירה אסור מדרבנן כשהוא מסייע להפריד אוכל מנוזל או פסולת מאוכל.

Even an ordinary utensil may not be used to help separate food from liquid or unwanted material from food. This is a rabbinic prohibition.

108 למשל: הוצאת אטריות במזלג, או החזקת כף או צלחת בפתח הכלי כדי לשפוך נוזל ולהשאיר את האוכל.

Examples include using a fork to separate noodles from soup, or holding a spoon or plate at a vessel's opening to drain liquid while retaining the food.

109 אין לקלף ירקות בסכין לצורך סעודה אחרת או לזמן מאוחר יותר.

Do not peel vegetables with a knife for another meal or for later use.

110 קומקום עם מסננת: אם המים מעורבים בעלים, אין למזוג דרכה; אם העלים למטה ואינם מעורבים בנוזל שנמזג, מותר.

Teapot strainer: Do not pour through it when the leaves and liquid are mixed. If the leaves are settled below and are not mixed into the liquid being poured, pouring is permitted.

111 בקנקן עם קרח, אין להשתמש במעצור כדי להחזיק את הקרח בפנים; יניח את הקרח בכלי נפרד.

Ice pitcher: Do not use the barrier to hold the ice back. Keep the ice in a separate container.

112 אם משתמש בכלי רק מפני שהמאכל חם או כדי שלא ללכלך את הידיים, ולא כדי להקל את הברירה, מותר.

A utensil may be used merely because the food is hot or to keep one's hands clean, provided it is not being used to make the separation easier.

113 לכן מותר לקחת בכף או במזלג בשר ממרק או קוגל מחמין, וכן ירק אחד מבין ירקות אחרים, סמוך לאכילה.

For that purpose, one may use a spoon or fork to take meat from soup, kugel from cholent, or one vegetable from among others, immediately before eating.

114 דרך אכילה אינה נחשבת מעשה ברירה: מותר לקלף בסכין סמוך לאכילה.

An action done in the normal course of eating is permitted. Thus one may peel with a knife immediately before eating.

115 מקלף אסור בשבת, אבל מותר ביום טוב.

A peeler may not be used on Shabbos, but may be used on Yom Tov.

116 מותר לחתוך בסכין את החלק המקולקל שבפרי סמוך לאכילה.

One may cut away a spoiled part of a fruit with a knife immediately before eating.

117 מותר לחתוך בשר לחתיכות בסכין או במזלג גם זמן רב לפני האכילה.

Cutting meat into pieces with a knife or fork is permitted even well before eating.

118 כשמוציא בשר או ירקות בכף הגשה, מותר לשפוך מעט מן הנוזל; לא ישפוך את כולו, אלא ישאיר קצת.

When serving meat or vegetables with a spoon, one may pour off some liquid. Do not drain it completely; leave a little.

119 וכן כשנוטל מרק מבין הבשר, לא יפריד את כל המרק, או ייקח עמו מעט בשר.

Likewise, when taking soup from among meat, do not separate out all the liquid, or take a little meat with it.

פירות וקליפות

Fruit and peels

Yiddish section rendered in Hebrew · original p. 9

120 אבוקדו: יוציא את הגרעין או יקלוף סמוך לאכילה.

Avocado: Remove the pit or peel immediately before eating.

121 יחתוך לחתיכות גדולות מעט; ואם הוא רך מאוד ואינו נמשך אחר החלק שנוטל, מותר למעכו בכף או במזלג.

Cut it into somewhat larger pieces. If it is very soft and taking a portion does not pull the rest along, mash it with a spoon or fork.

122 זיתים: יפלוט את הגרעין מפיו, או יחתוך את הזית ויפריד את הפרי מן הגרעין. הגרעין מוקצה.

Olives: Spit out the pit, or cut the olive and take the flesh away from the pit. The pit is muktzeh.

123 מלפפון: לדעת רבים מותר לקלף גם שלא סמוך לאכילה, אבל לא במקלף בשבת.

Cucumber: Many permit peeling even before the time of eating, but not with a peeler on Shabbos.

124 ביום טוב מותר להשתמש במקלף.

On Yom Tov, a peeler may be used.

125 ביצים: יקלוף רק סמוך לאכילה.

Eggs: Peel only immediately before eating.

126 משמש: יחזיק בפרי ויפרידו מן הגרעין. הגרעין מוקצה.

Apricot: Hold the fruit and separate it from the pit. The pit is muktzeh.

127 אגס: יקלוף סמוך לאכילה; ויש מתירים גם קודם לכן, מפני שהקליפה ראויה לאכילה.

Pear: Peel immediately before eating. Some permit doing so earlier because the peel is edible.

128 את הגרעינים יוציא רק סמוך לאכילה, ולא בכלי המיוחד לכך.

Remove the seeds only immediately before eating, without a special seed-removing tool.

129 את העוקץ יסיר סמוך לאכילה, וימשוך את הפרי מן העוקץ ולא להפך.

Detach the stem immediately before eating. Pull the fruit away from the stem, rather than pulling the stem out.

עצמות ועור

Bones and skin

Yiddish section rendered in Hebrew · original p. 10

130 בעצמות גדולות, עדיף להסיר את הבשר או הדג מן העצם.

Large bones: Preferably, take the meat or fish away from the bone.

131 בעצמות קטנות, עדיף להכניס את האוכל לפה ולפלוט את העצמות, אם אפשר.

Small bones: If possible, eat the food and spit out the bones.

132 אם נשאר על העצמות קצת אוכל, מותר להוציאן; אולם יאכל את האוכל שעליהן.

If a little food remains on the bones, they may be removed, but that food should be eaten.

133 כדי לתת לילדים, מותר להוציא את העצמות סמוך לאכילה.

For children, the bones may be removed immediately before eating.

134 בננה: יקלוף ויפריד מן האשכול רק סמוך לאכילה.

Banana: Peel it and detach it from the bunch only immediately before eating.

135 אשכולית: יקלוף סמוך לאכילה, ואז מותר להסיר גם את הלבן ואת החוטים.

Grapefruit: Peel immediately before eating. The white pith and strings may then also be removed.

136 עור של בשר: מותר להסירו סמוך לאכילה; אין צורך להסיר את הבשר מן העור.

Meat or poultry skin: Remove it immediately before eating. One need not pull the meat away from the skin.

137 נוצות שעל העור אסור להסיר משום גוזז, אפילו בשעת האכילה; יסיר את כל העור.

Do not pluck feathers from the skin, even while eating, because of gozez. Remove the whole skin instead.

138 עור דג: בחלק היידיש נאמר שאם רגילים להניחו בצלחת כשהעור למטה, מותר להסיר את העור סמוך לסעודה.

Fish skin: The Yiddish section says that if the fish is normally served skin-side down, the skin may be removed immediately before the meal.

139 אם רגילים להניחו כשהעור למעלה, ייקח את הדג מן העור ולא להפך.

If it is normally served skin-side up, take the fish away from the skin, rather than the skin off the fish.

140 קשקשי הדג: יסיר רק סמוך לסעודה.

Fish scales: Remove only immediately before the meal.

אבטיח, תולעים וטונה

Watermelon, worms, and tuna

Yiddish section rendered in Hebrew · original pp. 10-11

141 אבטיח: מותר להסיר את הקליפה; עדיף להפריד את הפרי מן הקליפה.

Watermelon: One may remove the rind. Preferably, take the flesh away from it.

142 אם יכול, יאכל את הפרי ויפלוט את הגרעינים; אם קשה לו או שמכין לילד, מותר להוציאם בכלי סמוך לאכילה.

If possible, eat the fruit and spit out the seeds. If this is difficult, or the food is for a child, remove the seeds with a utensil immediately before eating.

143 תולעים חיות אין לשטוף במים, כי אסור להרוג אפילו בריות קטנות בשבת.

Do not wash live worms away with water. Killing even small creatures is prohibited on Shabbos.

144 אם הן מבחוץ, מותר להסירן ביד או בכלי, וייזהר שלא למעכן. כל זה סמוך לאכילה.

If they are on the outside, remove them by hand or with a utensil, without crushing them. Do this immediately before eating.

145 עגבניות: מותר לקלף גם שלא סמוך לאכילה.

Tomatoes: They may be peeled even when not immediately before eating.

146 טונה: אין לשפוך את הנוזל, אלא אם נוטל עמו קצת טונה.

Tuna: Do not drain the liquid unless a little tuna comes out with it.

147 אם רוצה להשאיר קצת נוזל, מותר להוציא את העודף, אך לא בעזרת מכסה הקופסה.

If some liquid is wanted, the excess may be removed. Do not use the can's lid to help drain it.

תמרים, ענבים ושאר מאכלים

Dates, grapes, and other foods

Yiddish section rendered in Hebrew · original p. 11

148 תמר: יפריד את הפרי מן הגרעין; אין לתלוש תמרים מן הענף אפילו סמוך לאכילה, משום מפרק.

Date: Separate the fruit from the pit. Do not detach dates from their branch, even immediately before eating, because of mefarek.

149 ענבים: ייקח מן האשכול סמוך לאכילה. לאחר מכן הענף מוקצה.

Grapes: Take them from the bunch immediately before eating. The discarded stem then becomes muktzeh.

150 אין להוציא את הענבים המקולקלים מבין הטובים.

Do not pick the spoiled grapes out from among the good ones.

151 מותר להסיר את העוקץ הקטן, ועדיף למשוך את הענב מן העוקץ.

The small stem may be removed. Preferably, pull the grape away from the stem.

152 לבן: דין הוצאת הנוזל כדין טונה.

Leben: Removing its liquid follows the same rules as tuna.

153 חסה: כשהעלים תלושים, ייקח את הטובים מבין הרעים סמוך לאכילה.

Lettuce: If the leaves are detached, take the good ones from among the spoiled leaves immediately before eating.

154 כשהעלים עדיין מחוברים, מותר להסיר את הרעים מן הקלח סמוך לאכילה.

If still attached, the spoiled leaves may be removed from the stalk immediately before eating.

155 תפוז: יקלוף סמוך לאכילה, ואז מותר להסיר גם את הלבן ואת החוטים.

Orange: Peel immediately before eating. The white pith and strings may then also be removed.

156 גזר: יקלוף רק סמוך לאכילה, בלי מקלף בשבת; ביום טוב מותר במקלף.

Carrot: Peel only immediately before eating, without a peeler on Shabbos. A peeler may be used on Yom Tov.

157 רימון: יפתח ויוציא את הגרעינים סמוך לאכילה.

Pomegranate: Open it and remove the seeds immediately before eating.

158 מצה כפולה: יסיר את הכפל סמוך לאכילה; אם לוקח גם מעט מצה, מותר גם קודם לכן.

Folded matzah: Remove the folded section immediately before eating. If taking a little surrounding matzah with it, this may be done earlier as well.

אגוזים, מדבקות וגרעינים

Nuts, labels, and seeds

Yiddish section rendered in Hebrew · original pp. 11-12

159 אגוזים: לדעת הרבה פוסקים, מאחר שרגילים לקנותם מקולפים, אין לפצחם אפילו בשעת האכילה, משום מפרק.

Nuts: Many poskim prohibit shelling them even while eating, because they are generally bought already shelled and the act is therefore mefarek.

160 הקליפות מוקצה. לאחר שהוסרו, אין לטלטל את הקליפות המונחות על השולחן.

The shells are muktzeh. Once discarded, do not handle those lying on the table.

161 מדבקה על פרי או חלה: יסיר סמוך לאכילה; אם חושש לקריעת האותיות, ייקח עמה קצת מן המאכל.

Sticker on fruit or challah: Remove it immediately before eating. If the letters might tear, take some food along with it.

162 תפוח: דינו כדין אגס.

Apple: The rules are the same as for pears.

163 גרעיני חמנייה: יקלוף רק סמוך לאכילה, כנזכר בדיני אגוזים.

Sunflower seeds: Shell only immediately before eating, as discussed under nuts.

164 בוטנים: דינם כדין אגוזים. גם קליפותיהם מוקצה.

Peanuts: The rules are the same as for walnuts. Their shells are also muktzeh.

165 אפרסק: יפריד את הפרי מן הגרעין. הגרעין מוקצה.

Peach: Take the fruit away from the pit. The pit is muktzeh.

166 פיסטוקים: ראה גרעיני חמנייה. שזיפים: ראה אפרסק.

Pistachios: See sunflower seeds. Plums: See peaches.

עטיפות, מלון וניקוי

Wrappers, cantaloupe, and cleaning

Yiddish section rendered in Hebrew · original final page

167 נקניק: מותר להסיר את עטיפת הפלסטיק סמוך לאכילה.

Hot dog: Remove its plastic casing immediately before eating.

168 בצל: יקלוף סמוך לאכילה.

Onion: Peel immediately before eating.

169 מלון: מותר להסיר את הקליפה; לכתחילה ייקח את הפרי ממנה.

Cantaloupe: One may remove the rind. Preferably, take the fruit away from it.

170 מותר לשפוך את הגרעינים שנופלים בקלות, ולהוציא גם את הגרעינים שנשארו דבוקים.

Pour out the seeds that come away easily, then remove those still attached.

171 ממתק שהתלכלך: לדעת רוב הפוסקים מותר לשטפו.

Dirty candy: Most poskim permit washing it.

172 עטיפה דבוקה: יש מתירים להסירה רק סמוך לאכילה, ויש מתירים גם קודם לכן.

Stuck wrapper: Some allow removing it only immediately before eating; others allow it earlier as well.

173 עטיפה רפויה מותר להסיר גם קודם האכילה, אבל אין לפתוח כמה ממתקים יחד אלא אם יאכל את כולם סמוך לכך.

A loose wrapper may be removed earlier. Do not unwrap several candies together unless all will be eaten immediately.

174 קרם שעל עוגה: לא יסיר את כולו; ישאיר קצת, או ייקח עמו מעט עוגה.

Cream on cake: Do not remove all of it. Leave some behind, or take a little cake with it.

175 צנון: מותר לקלף גם קודם זמן האכילה.

Radish: It may be peeled before the time of eating.

176 שוקולד עם אגוז שאינו רוצה בו: יוציאו סמוך לאכילה.

Chocolate with an unwanted nut: Remove the nut immediately before eating.

177 קליפות בין אגוזים: לא יוציא אפילו קליפה אחת, אלא ייקח את האגוזים, משום איסור בורר מן התורה.

Shells mixed with nuts: Do not pick out even one shell. Take the nuts instead, to avoid the Torah prohibition of borer.

178 קליפות האגוזים מוקצה גם ביום טוב, ואין לטלטלן.

Nutshells are muktzeh even on Yom Tov and may not be handled.

179 לכלוך שעל קליפות ירקות: מותר להסירו עם הקליפה סמוך לאכילה.

Dirt on vegetable peels: Remove it with the peel immediately before eating.

180 לכלוך הדבוק לפרי או לירק, כגון שנפל על הרצפה: מותר לשטוף סמוך לאכילה.

Dirt stuck to fruit or vegetables, for example after falling on the floor: Wash it away immediately before eating.

181 לכלוך שאינו ניכר, כגון תרסיס על פרי שאפשר לאכלו גם כך: מותר לשטוף גם שלא סמוך לאכילה.

Nonvisible residue, such as spray on fruit that can be eaten as it is: It may be washed away even when not immediately before eating.

Original notice: Do not study during davening or Torah reading. This edition translates the booklet's rulings; detailed mareh mekomos are in the corresponding original pages.